

Grup de Treball Estable
de Religions

CONVIVÈNCIA RELIGIOSA A LA CIUTAT DE BARCELONA

ANY 2009

Informe anual 2009 del
GRUP DE TREBALL ESTABLE DE RELIGIONS (GTER) per a
L'AJUNTAMENT DE BARCELONA, REGIDORIA DE DRETS CIVILS,
sobre la Convivència Religiosa a la Ciutat de Barcelona

València 244, 1er pis- 08007 Barcelona

Tel. 934872473

gter@grupdereligions.org/ www.grupdereligions.org

Publicacions del GRUP DE TREBALL ESTABLE DE RELIGIONS (GTER)

® Barcelona/març 2010/número: 001

Grup de Treball Estable
de Religions

Voldríem fer públic el nostre agraïment a totes aquelles persones que han contribuït d'alguna manera a l'elaboració d'aquest informe.

GTER

Amb la col·laboració de

Publicacions del GRUP DE TREBALL ESTABLE DE RELIGIONS (GTER)
Número: 001

ÍNDEX

1.	PRESENTACIÓ.....	pàg4
2.	CONTEXTUALITZACIÓ.....	pàg6
	• BARCELONA, PRINCIPALS TRETS DE LA CIUTAT	
	• L'AJUNTAMENT DE BARCELONA	
	• QUÈ ÉS EL GTER i QUÈ ÉS EL CONSELL INTERRELIGIÓS?	
	• LA RELACIÓ AJUNTAMENT I GTER	
3.	CARACTERÍSTIQUES DE L'INFORME	pàg15
	• DESCRIPCIÓ DELS OBJECTIUS	
	• MARC TEÒRIC	
	• DESCRIPCIÓ DE LA METODOLOGIA	
4.	L'OPINIÓ DE LES COMUNITATS RELIGIOSES: ENQUESTA I PROPOSTES QUE SE'N DERIVEN..	pàg22
5.	EXTRACTE.....	pàg47
	• SÍNTESIS DE LES APORTACIONS	
	• ANÀLISI I DIVISIÓ PER TEMÀTIQUES	
6.	RECOMANACIONS COM A GTER.....	pàg52

PRESENTACIÓ

Aquest INFORME respon al conveni signat entre el GTER i l'Ajuntament de Barcelona on s'especifica que el GTER proveirà a l'Ajuntament d'un *Informe sobre la convivència religiosa de l'any 2009*.

La principal missió d'aquest informe és conèixer quin és el pols de la ciutat de Barcelona en relació amb la convivència religiosa.

Aquest tipus d'informe ha sorprès moltes confessions religioses ja que és el primer que es realitza d'aquestes característiques, tot tenint en compte i respectant l'opinió de tots les col·lectius.

La creació d'aquest estudi, amb l'escolta i confecció feta per i des de les pròpies confessions religioses, ha estat valorada molt positivament i com històrica, ja que mai abans l'Ajuntament no havia sol·licitat la configuració d'un estudi d'aquestes característiques:

- Un informe fet des del treball conjunt de totes les confessions religioses.

- Un informe on les comunitats religioses exposen el que pensen des de la total llibertat.
- Un informe on la crítica i l'autocrítica es fan des d'un mateix i on l'anàlisi no és fruit d'interpretacions sinó de l'experiència i la realitat viscudes.

Hi ha hagut estudis fets per les administracions, per centres, universitats, o per entitats laiques, però aquest respon a la reivindicació d'establir un nou paradigma de relació entre les confessions religioses, ja no guiades per tercers, sinó des de la responsabilitat madura i des de la més estricta convicció que les comunitats religioses són les protagonistes principals dels afers i dels assumptes religiosos.

És per aquest motiu que es vol felicitar l'Ajuntament de Barcelona per aquest pas d'escolta i apropament a les comunitats religioses.

CONTEXTUALITZACIÓ

BARCELONA, PRINCIPALS TRETS DE LA CIUTAT¹

a. Situació Geogràfica

La capital catalana està situada a 166 quilòmetres de la frontera amb França i a 120 quilòmetres del sud dels Pirineus, està delimitada per dos rius: el Llobregat al sud i el Besòs al nord.

Barcelona, capital de Catalunya, és el segon municipi en població d'Espanya, només superat per Madrid. La institució que representa, governa i administra els interessos de la ciutat és l'Ajuntament de Barcelona.

Barcelona, que té una superfície de 100,4 quilòmetres quadrats, forma part de la comarca del Barcelonès, juntament amb Santa Coloma de Gramenet, Badalona i Sant Adrià al nord, mentre que l'Hospitalet de Llobregat se situa a la frontera sud de la ciutat.

¹ Informació extreta de la pàgina web de l'Ajuntament de Barcelona
<http://www.bcn.es/catala/laciutat/barcelona/welcome.htm>

El clima de Barcelona és de tipus mediterrani, amb estius càlids i humits i hiverns amb un fred moderat, amb més precipitacions cap a la tardor i la primavera. La temperatura mitjana anual de l'Observatori de Can Bruixa per a l'any 2005 ha estat de 17,6 graus.

b. Distribució territorial

Barcelona, amb una població a 1 de gener de l'any 2006 de 1.605.602, està distribuïda territorialment en deu districtes, que permeten una administració de la ciutat més descentralitzada i propera a la ciutadania.

Alhora, cada districte està format per diversos barris que tenen una personalitat marcada i una tradició històrica.

L'AJUNTAMENT DE BARCELONA i l'OAR

L'Ajuntament de Barcelona s'autodesigna com una administració compromesa amb la defensa dels Drets Humans, i té present aquest compromís per fer de Barcelona una ciutat on tothom pugui gaudir dels seus drets.

És per garantir aquesta llibertat que l'Ajuntament de Barcelona s'ha dotat d'una Oficina d'Afers Religiosos que depèn de la Regidoria de Drets Civils.

L'Oficina d'Afers Religiosos (OAR)

Segons la pàgina web de l'Ajuntament de Barcelona²:

"l'Oficina d'Afers Religiosos és un servei que ofereix la Regidoria de Drets Civils de l'Ajuntament de Barcelona per garantir la llibertat de consciència i de religió. Treballa perquè totes les visions de la vida, les religioses i les no religioses, siguin reconegudes i respectades. Aquest servei actualment està gestionat per UNESCOCAT.

Què fem?

- Assessorem i ajudem a gestionar els temes quotidians de les comunitats religioses.*
- Informem sobre els espais i serveis que ofereixen les diferents confessions religioses de la ciutat.*
- Oferim formació sobre les diverses creences religioses.*

² Informació extreta textualment de la pàgina web de l'Ajuntament de Barcelona /Drets Civils/OAR
http://w3.bcn.es/XMLServeis/XMLHomeLinkPI/0,4022,259064949_776256191_1,00.html

- *Fem de mediadors en conflictes relacionats amb la religió.*

Com ho fem?

- *Seguim de prop el dia a dia de les diferents comunitats religioses que conviuen a Barcelona.*
- *Treballem de forma coordinada i afavorim la comunicació entre comunitats religioses i altres entitats o institucions, confessionals o no.*
- *Organitzem conferències, visites a llocs de culte o fòrums de debat, conjuntament amb institucions o entitats diverses*

Per què ho fem?

Perquè l'Ajuntament de Barcelona està compromès amb la defensa dels Drets Humans, i té present aquest compromís per fer de Barcelona una ciutat on tothom pugui gaudir dels seus drets."

QUÈ ÉS EL GTER i QUÈ ÉS EL CONSELL INTERRELIGIÓS?

Grup de Treball Estable de Religions (GTER)

El Grup de Treball Estable de Religions (GTER) és un grup de trobada de representants oficials de les confessions religioses majoritàries a Catalunya, a Barcelona, amb la solvència de les

seves comunitats: comunitat jueva, comunitat musulmana, església catòlica, església ortodoxa i església protestant.

La seva missió del GTER és recollir les necessitats de les seves comunitats i de la societat en general. Es tracta d'una xarxa creada a Barcelona l'any 2004 i autoconvocada per les pròpies religions amb plena llibertat d'acció i de decisió. Amb el temps, s'ha convertit en una proposta pionera del treball interreligiós: el diàleg interreligiós basat en la pedagogia de l'acció.

Els membres del Grup estan implicats en les seves comunitats corresponents i la veu particular de cada tradició religiosa crea, per consens, la veu conjunta.

Amb la creació d'aquest Grup es pretén exercir un tasca de pedagogia per a l'eliminació de prejudicis i estereotips, tot treballant per a l'eradicació de la discriminació i la ignorància.

Aquesta xarxa promou la pau i l'harmonia entre les religions, i es converteix en un punt de referència del diàleg entre les religions.

A la vegada, es caracteritza per la seva voluntat desinteressada de servei i alhora, és un grup de mediació religiosa per a la prevenció i resolució de qualsevol tipus de conflicte, ja sigui religiós o no.

Finalment, aquest Grup estableix lligams amb organismes locals i internacionals relacionats amb el treball comú entre les religions, i informa i assessora sobre les diferents realitats confessionals que conformen el nostre país.

El GTER, per tal de donar resposta a les demandes de les seves comunitats, ha creat diverses **comissions de treball** amb una implicació més específica i continuada, com per exemple la *Comissió de Centres Penitenciaris-GTER*, la *Comissió de Nouvinguts-GTER* o la *Comissió de Mediació-GTER*, entre d'altres³.

El Consell Interreligiós

El 3 de maig de 2005, a Barcelona, la majoria dels representants oficials de les diferents tradicions religioses presents a casa nostra van signar l'acte de constitució del Consell Interreligiós.

El Consell Interreligiós està format pel Grup de Treball Estable de Religions GTER (format per l'Arquebisbat de Barcelona, el Consell Evangèlic de Catalunya, el Consell Islàmic Cultural de Catalunya, la Comunitat Israelita de Barcelona i l'Església Ortodoxa Espanyola del Patriarca de Sèrbia) que convida, un mínim d'un cop l'any, la Comunitat Budista Sakya Tashi Ling com a Secretaris de la Federació Budista d'Espanya,

³Més informació al web del GTER: www.grupdereligions.org

l'Associació Taoista de Catalunya, la Comunitat Baha'i de Catalunya i el Consell Religiós Sikh de Catalunya.

Enguany, l'Església de Jesucrist dels Sants dels Darrers Dies, l'Església Adventista del Setè Dia i els Testimonis Cristians de Jehovà també han estat convidats als actes organitzats pel Consell Interreligiós⁴.

L'objectiu d'aquest Consell, entre d'altres, és treballar pel bé de la societat i el de les seves comunitats en tots aquells aspectes comuns en tant que tradicions religioses.

La secretaria del Grup de Treball Estable de Religions (GTER) és l'encarregada de dur la coordinació, secretaria i portaveu del Consell Interreligiós.

La secretaria tècnica del GTER i del Consell Interreligiós és a:

C/ València 244, 1er pis, 08007 Barcelona

Telf: 93.487.24.73 gter@grupdereligions.org.

Web: www.grupdereligions.org

⁴ L'Església De Jesucrist del Sants del Darrers Dies i l'Església Adventista del Setè Dia han acceptat participar a les activitats proposades pel Consell Interreligiós per aquest 2010. Els Testimonis Cristians de Jehovà han posposat la seva participació.

LA RELACIÓ AJUNTAMENT I GTER

La Regidoria de Drets Civils de l'Ajuntament de Barcelona, en nom i representació de l'Ajuntament de Barcelona, i el Grup de Treball Estable de Religions (GTER) amb voluntat de promoure accions de defensa de la igualtat de drets i fomentar la convivència a la ciutat de Barcelona, el dia 4 de juny de 2009, signen el conveni de col·laboració per tal de normalitzar les relacions entre el govern local i les diverses tradicions religioses.

Entre les diverses clàusules, el Grup de Treball Estable de Religions (GTER) es compromet a dur a terme les activitats que s'especifiquen a continuació:

- a. Facilitar a la Regidoria de Drets Civils assessorament consultiu amb l'elaboració d'un informe anual sobre convivència religiosa a la ciutat, així com amb informes específics en cas de conflictes o fets especialment destacables.
- b. Realitzar una sessió anual de treball sobre el fet religiós per millorar la vida a la ciutat amb l'Alcalde o els representants del govern municipal en què ell delegui.

- c. Participar en presentacions, conferències, jornades, etc., quan així ho sol·liciti la Regidoria.
- d. Presentar a l'Ajuntament una memòria de les activitats realitzades, objecte d'aquest conveni, així com facilitar-li tota la informació que es requereixi.
- e. Difondre en els seus mitjans propis de comunicació les col·laboracions que es derivin d'aquest conveni.

D'altra banda, l'Ajuntament de Barcelona es compromet a:

- 1. Col·laborar a través de la Regidoria de Drets Civils en la definició i assessorament dels projectes per desenvolupar.
- 2. Facilitar al GTER la informació que sigui necessària per al bon desenvolupament dels projectes.
- 3. Contribuir econòmicament al suport de les activitats del GTER.

CARACTERÍSTIQUES DE L' INFORME

DESCRIPCIÓ DELS OBJECTIUS D'AQUEST INFORME

L'objectiu d'aquest informe és recollir l'opinió dels responsables i dels agents compromesos de diferents religions, en l'àmbit social i religions per tal de:

- Prendre el pols de la ciutat en relació amb la convivència religiosa.
- Entendre i comprendre les dinàmiques de relació que es duen a terme.
- Orientar sobre quines temàtiques o accions cal dur a terme, tant des de l'administració, les pròpies comunitats religioses, o la resta de la societat.

Per tant, aquest estudi fa visibles aquelles situacions dins de l'àmbit religions i social que cal que vigilem, com a responsables de les diferents confessions religioses, i com administració.

Una de les característiques de l'estudi és que els entrevistats treballen amb gent en els carrers de la ciutat de Barcelona.

MARC DE L' INFORME

Com que l'estudi és per encàrrec de l'Ajuntament de Barcelona, dins del marc del conveni de col·laboració, aquest és limita estrictament a la ciutat de Barcelona i queden excloses aquelles confessions que practiquen la seva creença religiosa fora d'aquesta ciutat.

També quedarien formalment exclosos d'aquest estudi, aquells individus pertanyents a ordes religiosos contemplatius, de pregària o similars, que no tenen un contacte diari amb la vida de carrer de la ciutat.

De la mateixa manera s'ha recollit l'opinió només de les confessions religioses. Donat que és la convivència religiosa el motiu de l'estudi, les entitats o organitzacions que no es defineixen plenament com a creients o com a confessió religiosa (com és el cas dels Ateus o d'altres associacions) han quedat excloses d'aquest informe.

DESCRIPCIÓ DE LA METODOLOGIA

En aquest primer estudi de *l'informe anual sobre convivència religiosa a la ciutat* s'ha seguit una metodologia qualitativa.

Tal i com anuncien Denzin, Norman K. i Lincoln, Yvonna S.⁵ la investigació qualitativa és un mètode d'investigació apropiat no només en diferents disciplines acadèmiques, tradicionalment en les ciències socials, sinó també en la investigació de mercat i d'altres contextos.

Els investigadors qualitatiu apunten a una comprensió en profunditat de la conducta humana i les raons que governen aquest comportament.

El mètode qualitatiu investiga el perquè i el com de les dades, no només què, on, quan.

Per a confeccionar aquest estudi s'ha dut a terme una selecció de persones actives i compromeses en accions socials i/o religioses de cada una de les religions que confereixen el GTER, el Consell Interreligiós i la resta de confessions amb una implantació significativa a la ciutat de Barcelona.

Metodològicament s'ha cregut important que els entrevistats responguin lliurement i garantint una total confidencialitat en les respostes. La mateixa confidencialitat s'ha tingut en compte pel

⁵ The Sage Handbook of Qualitative Research (3rd ed.). (2005). Thousand Oaks, CA: Sage. ISBN 0-7619-2757-3

que fa a la identificació de les persones i la seva procedència religiosa.

En la redacció del buidatge de les entrevistes s'ha prioritzat la transcripció fidel de les respostes i s'han minimitzat tant com s'ha pogut les reelaboracions.

El nombre d'entrevistats és proporcional als centres de culte presents a la ciutat de Barcelona. Com a mínim s'ha entrevistat un representant de cada tradició religiosa.

De la mateixa manera, s'ha recomanat que l'opinió de cada un dels membres entrevistats hagi estat comentada i contrastada amb gent de la seva comunitat, tot i que, com a metodologia de treball, només s'ha acceptat una resposta per persona entrevistada.

El total dels membres entrevistats és de 28 persones/entrevistes, de diferents creences, essent representades les confessions religioses següents⁶:

- Comunitat Baha'i
- Comunitat Budista

⁶ S'ha contactat amb Els Testimonis Cristians de Jehovà però no han volgut participar d'aquest informe. Entre els diversos motius al·leguen que aquestes preguntes ja han estat contestades a l'Ajuntament de Barcelona.

- Comunitat Jueva
- Comunitat Musulmana
- Comunitat Sikhs
- Comunitat Taoista
- Església Adventista del Setè Dia⁷
- Església Catòlica Romana
- Església De Jesucrist dels Sants dels Darrers Dies (Mormons)
- Església Evangèlica
- Església Ortodoxa

Les preguntes han estat quatre:

- I. COM A CREIENT, COM VEU LA CONVIVÈNCIA RELIGIOSA A LA CIUTAT DE BARCELONA?**
- II. D'AQUESTA CONVIVÈNCIA, EN PODRIA REMARCAR ASPECTES POSITIUS O NEGATIUS D'AQUEST 2009?**
- III. PER QUÈ AQUESTS I NO UNS ALTRES?**
- IV. QUÈ ENS SUGGEREIX PER A MILLORAR LA CONVIVÈNCIA O CONSERVAR-LA?**

⁷ L'Església Adventista del Setè Dia forma part de la *Federación de Entidades Religiosas Evangélicas de España (FEREDE)*. Malgrat que el Consell Evangèlic de Catalunya és la representació local de la FEREDE, enguany, s'ha entrevistat també a l'Església Adventista del Setè Dia tot respectant la distinció feta per l'Ajuntament de Barcelona.

Les respostes ens indicaran el què, el perquè, i el com. D'aquí se'n deriven possibles vies d'actuació (sense especificar en qui recau la responsabilitat de dur-les a terme).

Les preguntes s'han dut a terme de forma personalitzada, amb una entrevista d'entre una hora i mitja i dues hores cadascuna. En total han estat més de 40h d'aproximació i de converses amb les comunitats.

S'ha trobat important fer el recull de les impressions amb una entrevista personal, i no escrita, perquè aquesta forma facilita l'obertura de les persones, alhora que enforteix els lligams de relació.

En general, s'ha trobat certa dificultat a l'hora de concretar les qüestions referents al 2009 donat que durant el mes de gener les comunitats no han tingut temps de fer un procés de reflexió. De cara a l'any vinent es preveu que serà més fàcil, atès que ja han tingut aquesta experiència.

Les respostes obtingudes s'han classificat en diferents temàtiques i en format de titular explicatiu per facilitar la seva anàlisi i resum posterior.

Grup de Treball Estable
de Religions

Com que l'objectiu de l'estudi es situa dins de l'any 2009, s'ha realitzat l'enquesta dins de l'any 2010.

Publicacions del GRUP DE TREBALL ESTABLE DE RELIGIONS (GTER)

Número: 001

L'OPINIÓ DE LES COMUNITATS RELIGIOSES

ENQUESTA I PROPOSTES QUE SE'N DERIVEN

I. COM A CREIENT, COM VEU LA CONVIVÈNCIA RELIGIOSA A LA CIUTAT DE BARCELONA?

ANTECEDENTS DE CONVIVÈNCIA ENTRE RELIGIONS

Tot i que Barcelona és una ciutat cosmopolita, oberta al mar, es considera, per part dels entrevistats, que no hi ha una herència i un bagatge de relació amb d'altres cultures i religions. Hi ha ciutats europees que, per raons històriques, tenen una convivència entre religions de segles. Però a Barcelona no ha estat aquest el cas. Certament es creu que Barcelona arrossega una història d'acolliment dels altres, però aquests acolliments de persones foranies han estat puntuals i no han perdurat fins els nostres dies.

Actualment, es van fent presents, progressivament, la diversitat religiosa i cultural a la societat Catalana.

Es creu que l'augment de les minories religioses ve determinada per la vinguda de nous col·lectius i per la llibertat religiosa del nostre país.

Abans del 2004, per aquestes qüestions demogràfiques, la convivència entre confessions religioses era minsa; en canvi, després del 2004, i marcades per esdeveniments socials locals i internacionals, aquesta activitat de relació s'intensifica considerablement. Hi ha un augment d'interès per conèixer l'altre, amb més o menys profunditat. A nivell de curiositat intel·lectual hi ha una creixent demanda de llibres de temàtica religiosa.

La convivència entre religions, en el 2009, tant des d'institucions religioses, com en certs grups sensibles al diàleg entre religions, és més significativa que en anys anteriors tot i que les pors i les desconfiances en els barris encara són latents.

Mirant l'alt impacte mediàtic, social i polític que produeix tot allò relacionat amb el món religiós, les confessions religioses afirmen que, en l'àmbit del carrer, les religions són més vives que mai.

Hi ha diferents models a l'hora d'entendre la convivència i es manifesta que no hauria de ser l'únic model i que cal una reformulació i actualització segons les necessitats socials i religioses del moment.

RECONCILIACIÓ HISTÒRICA I RELACIONS ENTRE RELIGIONS

Hi ha l'opinió per part d'alguns entrevistats, que la identificació històrica del franquisme amb privilegis de l'Església Catòlica ha deixat un deute pendent de reconciliació entre catòlics i no catòlics.

De resultes d'aquella situació s'han esdevingut diferents models de relació, amb motivacions basades en l'oposició entre catòlics romans i no catòlics romans. Sovint troben que s'afavoreix unes tradicions religioses, amb la intenció oculta de contrarestar la majoritària. Aquesta intenció es veu en la cessió o l'aparició pública d'espais religiosos.

Alguns entrevistats comenten que amb una reivindicació pública a favor de la igualtat religiosa, també troben que el diàleg entre diferents religions ve motivat per una finalitat real d'anar contra "la jerarquia" (l'imaginari de la qual correspon al de l'església catòlica romana).

Per a les relacions tampoc no es considera positiu fomentar l'acció del diàleg i l'intercanvi entre religions com una forma de confessionalitat alternativa.

Aquestes motivacions de relació basades en les "oposicions" esmentades abans es considera que porten a un desprestigi del diàleg entre les

confessions religioses i dificulten la convivència.

Es creu que Catalunya ha de fer les paus amb els seus propis conflictes històrics i les propostes de col·laboració entre gent de diferents creences han d'anar basades en la fraternitat. Per tant, es veu la necessitat que els models i les accions entre persones o grups de diferents religions es fonamentin amb metodologies i objectius constructius.

ANÀLISI DE LA CONVIVÈNCIA ENTRE GRUPS RELIGIOSOS

Tots els responsables religiosos consideren que, en comparació amb d'altres ciutats, la convivència entre religions és bona.

El model a seguir per part dels responsables religiosos, tal i com anuncia el Cardenal Kasper, es fonamenta en el fet que les relacions es fan amb l'amistat més que no pas a través d'institucions religioses. I aquesta amistat és motivada per objectius comuns. Per aquest motiu el GTER segueix un treball entre religions basada en la pedagogia de l'acció.

En aquesta línia, certs representants religiosos, amb visió de futur, capten que aquesta convivència és una realitat i que cal gestionar-la, més que com un repte, com una oportunitat.

Així, el diàleg entre gent de diferent

religions, en alguns espais de la ciutat, és superficial i encara insuficient.

Tot i que hi ha més cooperació, treball conjunt, a diferents nivells de relació entre religions, encara hi ha restes de diàleg teològic que no estan resolts.

Hi ha tensions dins de cada confessió religiosa però aquestes no afecten significativament la convivència entre religions.

Les confessions religioses senten que viuen processos diferents les unes de les altres però que aquest processos no afecten la relació entre elles.

COMUNITATS D'ORIGEN I NOUINGUTS

De les entrevistes realitzades constatem dues visions diferents pel que fa els sentiments de la convivència entre les religions a la ciutat de Barcelona.

Aquesta bipolaritat s'identifica per un costat en els nouinguts i, per l'altra en els arrelats o nascuts a Barcelona.

Per part dels nouinguts es té un sentiment sovint de pertànyer a una societat on són individus de segona. Manifesten un malestar que dificulta la convivència per una mala interpretació d'alguns dels seus costums. Es

considera que hi ha un sentiment d'ofensa en la utilització de mots amb tons despectius com l'ús del nom d'immigrants. També es reflexiona sobre la necessitat d'adaptació a la societat que estem vivint i com la religió sempre t'obliga a la incorporació en la teva societat.

En canvi, es reflexiona que per una gran quantitat de creients, per part dels nascuts a Barcelona hi ha un sentiment de desconcert i alhora de temença que queda supeditat al control d'aquesta diversitat. Quan hi ha una presència significativa d'aquesta diversitat, quan més visible es fa, actuen els mecanismes de por, de reafirmació visceral de la identitat i, en alguns casos, de recel amb una oposició cap a l'altre. Especialment hi ha por davant la diversitat cultural i, alhora, diversitat religiosa.

Es constata que a un major coneixement de l'altre hi ha una pèrdua de temors i una més bona convivència. També s'evidencia que, per alguna part de la societat, els responsables religiosos o els personatges públics juguen un paper important, com a models socials, per fer quallar aquesta normalització de la pluralitat.

FACTORS EXTERNES I CONVIVÈNCIA ENTRE LES RELIGIONS

Tot i que parteixen d'un compromís de la fe, es reflexiona que hi ha aspectes positius, més sociològics que no pas confessionals, que han influït i han afavorit la convivència, la relació i el treball conjunt entre les religions: un front comú.

Incideixen, però, que abans d'atènyer aquesta relació de treball conjunt, l'ecumenisme i el treball previ en el camp del diàleg entre les religions han adobat el terreny.

Així, les situacions històriques es veuen com un procés que han catalitzat aquesta voluntat i situat els creients en una posició sincera de compromís i de col·laboració i amb una vocació de donar resposta. La gent que es compromet ho fa perquè ho sent per convicció.

Els factors que es consideren més significants d'aquest 2009 són:

-El laïcisme-

Més que un desenvolupament de la fe com a experiència personal, es posa de relleu que el secularisme i el laïcisme han creat una situació nova que porta a l'aproximació dels creients. De la mateixa manera, la supraconfessionalitat és considerada com una posició que dificulta el diàleg.

Entre alguns creients compromesos amb la societat s'han trobat afinitats més sociològiques que no pas teològiques.

Hi ha la percepció que s'ha produït una defensa de la comprensió i de la identificació amb l'altre creient que històricament abans no existia.

-La crisi, els desastres i els esdeveniments mundials-

Un altre sector essencial que es creu propiciador de la convivència és la crisi i la pobresa que han incidit de la mateixa manera en la consciència de creients, religiosos i seculars.

Aquest creients s'han vist moralment impulsats a donar una resposta davant fets socials gravíssims més enllà de la identificació religiosa. Aquest front comú contra la crisi o les catàstrofes ha fet que el 2009 es creessin espais de relació i de col·laboració més enllà de la convivència.

Són considerades aproximacions solidàries que han fet de l'ajuda filantròpica una força mobilitzadora i d'acció que antigament el diàleg ecumènic, per exemple, no havia pogut assolir.

Les confessions religioses s'identifiquen com a impulsores, gràcies al reforçament de la fe, per

ajudar, tot aportant capacitat de superació en moments de crisi o de dificultats.

-Ajudes entre confessions religioses-

Les comunitats religioses posen de manifest que els seus espais són llocs de compactació social. Amb un coneixement major dels recursos i de l'acció social que duu a terme cada confessió religiosa hi ha sensació d'una major col·laboració entre elles. Davant la necessitat de donar resposta, es cerca l'optimització dels recursos.

Aquest nivell de cooperació entre confessions religioses és fàcilment assumible pels creients. En canvi, en el pla teològic s'han trobat més dificultats, amb la sensació de topar amb límits, infranquejables, que conformen la identitat de la diferència.

La perspectiva que es té és que si es compara amb d'altres ciutats, entre les comunitats religioses no hi ha problemes significatius. Els problemes que ens trobem a la ciutat de Barcelona són els mateixos que hi ha en d'altres ciutats europees. Problemes com, per exemple, l'obertura dels centres de cultes.

**II. D'AQUESTA CONVIVÈNCIA, EN PODRIA
REMARCAR ASPECTES POSITIUS O NEGATIUS
D'AQUEST 2009?**

REALITZACIÓ D'ACTIVITATS ENTRE DIFERENTS RELIGIONS

L'augment d'activitats entre diferents religions, com les del GTER, es considera útil ja que aquestes activitats cerquen d'involucrar a iguals en les institucions religioses, amb la unió dels responsables religiosos i de les seves comunitats, i amb una implicació activa compromesa per part d'elles.

Malgrat que el diàleg i cooperació entre religions avança, per algunes comunitats religioses minoritàries la incorporació progressiva de nous membres, tant des del punt de vista de nivell institucional com de gent de base, es considera lent.

LA NOVA LLEI DE CENTRES DE CULTE

Tot i que la intenció del legislador, amb la proposta de regulació de la Nova Llei de Centres de culte, ha estat la de beneficiar el conjunt de

les religions, hi ha comunitats que manifesten que la resolució d'aquesta ha derivat en una diversitat d'opinions i de discrepàncies. La Llei s'ha aprovat però sense arribar al consens.

LES RELACIONS AMB L'ADMINISTRACIÓ LOCAL

Hi ha sensació que, majoritàriament, els governants no donen valor al fet religiós.

Una part dels entrevistats considera que, per part de l'administració, per un costat hi ha una excessiu control i monopolització del contingut i, per l'altra, un cert desinterès.

Es sent que hi ha una tendència a veure l'Ajuntament com a condescendent amb la situació. Un Ajuntament que no vol gaire problemes.

Això no afavoreix la proximitat religiosa, la qual consideren, una part de les confessions, una proximitat freda i distant, i per l'altra, una ingerència en la seva vida i relacions.

Es creu que, excepte sectors de l'administració dedicats a aquest afer, en la resta de l'administració, especialment pel que fa al paper dels districtes, hi ha un tracte nul o pejoratiu i se les inclou i compara amb d'altres entitats o associacions que no tenen res a veure amb la religió.

En canvi, per a d'altres comunitats religioses, el tracte de l'administració cap a les comunitats religioses és bo.

EL MODEL D'ESGLÉSIA CATÒLICA ROMANA

Algú pensa que a vegades es comparen totes les religions amb el model Catòlic Romà i els esquemes dels Catòlics, aplicats a d'altres confessions religioses, no convenen. Per a fer una bona aproximació, s'ha de tenir en compte l'asimetria de cada confessió religiosa.

Equivocadament, es busquen interlocutors a l'estil de l'Església Catòlica Romana. Cal comprendre que la vida i organització de cada grup es diferent.

Això derivaria en la formació de clixés. No podem juxtaposar els models de l'Església Catòlica Romana amb els d'altres confessions. Així, el concepte de jerarquia o de responsable religiós és diferent per a cada confessió religiosa.

L'IMPACTE SOCIAL DELS MITJANS DE COMUNICACIÓ

Es veuen els mitjans de comunicació com a fomentadors de prejudicis relacionant conceptes

negatiu amb el món religiós (terrorisme i religió; guerra i religió...). Aquesta associació d'idees dificulta el missatge de servei i solidaritat que les religions aporten a la societat.

Les confessions religioses consideren que els mitjans de comunicació, quan es parla de religions, només tracten certs temes polèmics i que indueixen a la discriminació perquè sempre fan referència a certes confessions religioses.

Aquest tractament influeix, per extensió, en totes les confessions religioses, amb un negatiu, obsessiu i reiteratiu posicionament envers les comunitats religioses. Temes com el de les mesquites, el dels símbols religiosos en escoles, o dels vestits entre d'altres, dificulten, pels estereotips que fomenten, l'apropament i la convivència.

Hi ha la percepció que hi ha una tendència a un missatge antireligiós, confonent l'actitud laïcista amb la laica. Algunes confessions religioses es queixen de les difamacions contra elles i tenen una sensació d'impotència i d'indefensió.

LA RELACIÓ AMB ELS NOUVINGUTS

La vinguda de la diversitat religiosa i dels nouvinguts provinents de diferents països ha repercutit de dues maneres en la convivència.

Per un costat, es veu que ha produït una normalització de la diversitat. Però d'altra banda, ha influït negativament, amb un posicionament de reafirmació cap a posicions més identitàriament intransigents.

Es percep una doble dinàmica: per una banda s'ha tensat la corda davant el fonamentalisme i per altra s'han dut a terme aproximacions amb gent no fonamentalista.

Moltes de les notícies religioses no provenen pròpiament de fets religiosos en si, sinó culturals i creen, en molt casos, prejudicis i estereotips.

També es constata que es donen prejudicis mutus, en doble direcció: la incomprensió dels arrelats davant la nova realitat, sense prejudicis, ni estereotips basats en l'imaginari o els comentaris dels altres, i, d'altra banda, dels nouvinguts que interpreten com a discriminació religiosa allò que és propi dels costums de cada país. En aquest darrer punt s'insisteix que cal depurar allò que és fe dissociant-ho dels costums culturals.

Es constata que, per tant, les pròpies confessions no denuncien prou aquesta diferenciació entre allò cultural i allò religiós o, en d'altres casos, davant la seves queixes no es senten prou escoltades.

LA CRISI SOCIO-ECONÒMICA I ELS BARRIS DE BARCELONA: EL RAVAL

La sensació d'augment dels robatoris en alguns barris de Barcelona (com el barri del Raval) ha fet que, per part de certa ciutadania, s'hagin relacionat erròniament actes delictius amb immigració i confessions religioses.

No obstant, les comunitats religioses treballen conjuntament. Es fan jornades de portes obertes i actes conjunts interconfessionals, per tal d'esvair pors. Cal que tots sapiguem diferenciar allò religiós d'allò cultural.

ESTEREOTIPS SOCIALS SOBRE LES RELIGIONS

Les religions tenen la percepció que arrossegueu diferents estereotips. Aquest estereotips són infundats i només conseqüència del desconeixement. Per exemple, trobem de forma reiterada l'associació d'idees que les religions són causants de violència. Paral·lelament, s'associen els creients no catòlics amb gent vinguda de fora.

LA INTERRELACIÓ RELIGIOSA

Les confessions religioses, igual que altres col·lectius (com els metges, polítics,

arquitectes...) reclamen el reconeixement d'una nova forma de relació d'igual a igual entre elles.

Reivindiquen establir una relació no pautada per tercers, sinó basada en una responsabilitat madura i des de la convicció que les comunitats religioses són les protagonistes principals dels afers i dels assumptes religiosos.

III. PER QUÈ AQUESTS I NO UNS ALTRES?

ELS ESTEREOTIPS EN LA NOSTRA SOCIETAT

Hi ha estereotips creats per la història, molts d'ells viscerals, que s'han de desmitificar.

No obstant, la voluntat de conviure, d'estar junts, i els factors externs que els han influït han estat decisius per aquesta convivència en el 2009.

MOTORS DE RELACIÓ

De la mateixa manera, les causes socials han fomentat el compromís, en el cos a cos, no tant des del missatge teològic, sinó arran de les circumstàncies de la vida.

Així, els desastres i la repressió de la llibertat religiosa incideixen en la més profunda humanitat i són portadores de mobilitzacions.

La convivència no és un concepte teòric sinó una praxi que es desenvolupa amb el fet de compartir, amb el compromís i amb la convivència.

L'ACCIÓ ENTESA COM A DIÀLEG INTERRELIGIÓS

El diàleg en la cooperació, el treball conjunt, són facilitadors de la trobada.

En canvi, la història ens ha ensenyat que el diàleg teològic és més difícil de dur a terme.

LES RELACIONS I LA CONVIVÈNCIA

La convivència no és un concepte teòric sinó una praxi que es desenvolupa amb el fet de compartir, amb el compromís i amb la convivència.

IV. QUÈ ENS SUGGEREIX PER A MILLORAR LA CONVIVÈNCIA O CONSERVAR-LA?

Estem en un punt de no retorn. Anem redefinint el model segons la realitat canviant.

EL DRET DE LA LLIBERTAT RELIGIOSA

Cal oferir les mateixes oportunitats, la mateixa visibilitat en la diversitat, a una confessió que a l'altra.

Facilitar al màxim l'obertura dels centres de culte i la visibilització pública del fet religiós.

Fer de la diversitat i de la convivència religiosa un estàndard identificatiu d'orgull de la ciutat de Barcelona. Reconèixer i potenciar aquells valors que la ciutat té, com ara la convivència religiosa, precisament.

LA RELACIÓ DE LES COMUNITATS RELIGIOSES

Seria necessari facilitar que, des de les iniciatives pròpies de les diferents comunitats religioses, més que no pas com a convidats, es trobin i col·laborin entre elles. És fer una

inversió de futur per a una bona convivència a llarg termini.

EL SUPORT I EL RECONeixEMENT

Les comunitats aporten solidaritat i capacitats per superar moments de crisi, arriben a persones i espais on les administracions no arriben.

Però és necessari rebre el recolzament de l'administració amb convenis o col·laboracions, tot fomentant la seva presència en l'espai públic.

Alguns dels entrevistats opinen que les comunitats, perquè es sentin més properes a l'administració municipal, que és l'Ajuntament, necessiten una administració oberta, col·laborativa, resolutiva amb les seves demandes específiques.

Cal que l'administració potenciï i valori públicament l'acció social de les confessions. Amb l'assistència a actes que celebren les comunitats religioses, per exemple, o la invitació de les comunitats religioses a actes públics de rellevància per a la ciutat .

L'assistència ha de ser entesa no com una afiliació a una tradició religiosa, sinó com una valoració de la tasca que realitzen.

Per tant, és necessari garantir mínimament

l'assistència, especialment als actes religiosos rellevants, com a país aconfessional o laic.

Convé comprensió i col·laboració amb la realitat que es troben les confessions en el seu dia a dia.

LA SENSIBILITZACIÓ I EL CONEIXEMENT

Cal que l'administració formi o tingui accés a persones amb coneixement i sensibilitat sobre tema religiós dedicades a la mediació.

Cal saber diferenciar allò sagrat, com és la religió, d'allò cultural o folklòric. Dos àmbits de la dimensió humana que són diferenciables.

LES POLÍTIQUES DE LLIBERTAT RELIGIOSA

Donar suport a polítiques religioses ben enfocades i consultades, des del compromís de les persones, és un missatge de valor, de cara a l'exterior, com a bona imatge per a la ciutat. Superar l'excés d'inhibició, per part de les administracions, davant el fet religiós. Amb llibertats ben donades s'eviten les reaccions inesperades.

Es demana no utilitzar la religió amb fins polítics de conveniència.

L'administració entesa com a òrgan facilitador, més que no pas com a impulsor. Es sol·licita més suport i assessorament a les comunitats religioses.

Caldria dignificar el tema religiós com per exemple, la situació laboral dels responsables religiosos.

A poc a poc, informar, consultar i recollir amb temps suficient suggeriments sobre les propostes de llei o de canvis que afecten les comunitats religioses.

L'EDUCACIÓ I LA DIVERSITAT

Apropar les religions als espais educatius, als adolescents, a les universitats, tot atorgant rellevància a les pròpies religions.

Aquesta educació hauria de donar-se tant als infants com a la gent adulta. Principalment dur-la a terme amb la divulgació dels eixos centrals dels grups religiosos per tal de trencar estereotips o impressions errònies.

S'hauria de potenciar i apropar els nens a la diversitat religiosa i cultural com una realitat de la nostra societat.

Convindria normalitzar la religió, especialment en espais públics. I apropar el veïnat a les confessions religioses per tal de

conèixer des d'una interlocució directa (què fan, de què parlen i què pensen) i, alhora, fomentar la difusió de les seves activitats entre la ciutadania perquè es normalitzi la seva presència com a fenomen natural i social.

Aquest apropament ha de ser dut a terme en espais claus d'interacció i de formació: instituts, universitats, xerrades en centres cívics, espais de trobada del veïnat...

L'OPINIÓ EN ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ

Cal promoure, per part de l'administració, un correcte tractament de la informació i dels mitjans de comunicació.

És essencial eradicar la visió negativa de les religions i definir mecanismes de denúncia quan els mitjans de comunicació cometen difamació.

També és necessari que treballin conjuntament periodistes i confessions religioses per a una positivització del que representa la religió.

L'ESGLÉSIA CATÒLICA ROMANA I LA LAÏCITAT

Es fa constar que el rol de l'Església Catòlica Romana és fonamental com a majoritària i que, a més a més, pot servir com a unió entre les confessions religioses, i el món de la laïcitat.

Aquesta responsabilitat de fer de pont és entesa com un repte on la clau per tal que funcioni és la implicació de tota l'Església Catòlica Romana, especialment de la jerarquia.

En aquesta aclimatació en la diversitat, el diàleg s'acostuma a fer amb certes comunitats religioses i encara es constaten importants mancances de relació entre certs grups religiosos.

LES CONFESSIONS RELIGIOSES I L'ESPAI PÚBLIC

Tota creença té una dimensió col·lectiva i per tant té una presència pública. El repte de la ciutat és saber quin paper públic tenen les confessions religioses en un espai de carrer.

Aquest debat ha d'estar consensuat entre l'administració i confessions religioses sense interessos polítics ni econòmics.

CONFUSIÓ ENTRE ALLÒ QUE ÉS RELIGIÓS I ALLÒ QUE NO HO ÉS

No es distingeix prou entre allò que és religiós i allò que no ho és, i aquesta mancança de diferenciació deixa lloc a la incorporació de missatges i grups radicals.

El problema augmenta quan s'introdueixen temes

que no són religiosos i la societat els normalitza com a religiosos.

Per això, cal fomentar la informació sobre els temes religiosos i establir mecanismes i protocols de denúncia davant de missatges radicals i contraris a la convivència pacífica.

EXTRACTE

SÍNTESIS DE LES APORTACIONS

I. COM A CREIENTS, COM VEU LA CONVIVÈNCIA RELIGIOSA A LA CIUTAT?

- Hi ha pocs antecedents de convivència entre religions.
- La convivència religiosa és una necessitat.
- La relació entre els diferents grups religiosos "en principi" és bona i és un patrimoni que cal conservar.
- Cal fomentar el coneixement mutu:
 - vetllant per la reconciliació històrica.
 - construint punts de trobada que no neguin la confessió de ningú.
- La convivència a la ciutat és un espai de treball a fi d'aproximar les comunitats d'origen i les dels nousvinguts.
- Cal aprofitar l'oportunitat que ofereixen les confessions religioses per a la col·laboració, donat que han de respondre als reptes de la societat civil.

II. PER QUÈ AQUESTS I NO UNS ALTRES?

- Perquè cal evitar caure en estereotips que són una amenaça i desvirtuen la realitat tot dificultant la convivència.
- Perquè des d'un front comú és més fàcil respondre als reptes de la societat actual.
- Perquè la pedagogia de l'acció és una eina que ens aproxima tot mantenint la identitat de cadascú.
- Perquè la gestió del dia a dia, el compromís i la tasca diària, ens apropen els uns als altres.

III. D'AQUESTA CONVIVÈNCIA, EN PODRIA REMARCAR ASPECTES POSITIUS O NEGATIUS D'AQUEST 2009?

Oportunitats:

- La realització d'activitats on les diferents confessions religioses puguin treballar plegades.
- La responsabilitat en la interrelació de les comunitats religioses.
- La relació amb els nouvinguts.

Reptes:

- L'aplicació de la Nova Llei de Centres de Culte.
- La implicació de l'administració local en els afers religiosos.
- Evitar que cada cop que es parli de religions es faci des dels arquetipus, premisses i patrons d'una tradició concreta

Amenaces:

- El missatge desafortunat que s'emet pels mitjans de comunicació.
- Els estereotips i prejudicis socials sobre les religions.
- La crisi socioeconòmica, que dificulta la vida en alguns barris de Barcelona (com el del Raval).

<h4>IV. QUÈ ENS SUGGEREIX PER A MILLORAR LA CONVIVÈNCIA O CONSERVAR-LA?</h4>
--

- Promoure el coneixement i desenvolupament de la llibertat religiosa com a dret fonamental.

- **Facilitar les trobades dels diferents grups religiosos.**
- **Donar suport i reconeixement institucional i social a les comunitats religioses.**
- **Promoure la formació en matèria religiosa a les diferents administracions.**
- **Promoure campanyes d'educació i sensibilització en diversitat religiosa.**
- **Potenciar el coneixement i la realitat de la diversitat religiosa entre els professionals dels mitjans de comunicació.**
- **Promoure la normalització en l'espai públic, especialment de les confessions minoritàries.**
- **Contribuir a diferenciar el que és pròpiament el fet religiós del que no ho és.**

ANÀLISI I DIVISIÓ PER TEMÀTIQUES

De les propostes de millora es procedeix a fer una divisió en àmbits segons a qui van dirigides:

Àmbit polític:

- **Promoure el coneixement i desenvolupament de la llibertat religiosa com a dret fonamental.**
- **Facilitar les trobades dels diferents grups religiosos.**

- Donar suport i reconeixement institucional i social a les comunitats religioses.
- Promoure la formació en matèria religiosa a les diferents administracions.

Àmbit acadèmic:

- Promoure campanyes d'educació i sensibilització en diversitat religiosa.
- Potenciar el coneixement i la realitat de la diversitat religiosa entre els professionals dels mitjans de comunicació.

Àmbit religió i social:

- Contribuir a diferenciar el que és pròpiament fet religiós del que no ho és.
- Promoure la normalització religiosa en l'espai públic, especialment de les confessions minoritàries.

RECOMANACIONS COM A GTER

- Que l'estudi, o un resum dels resultats, pugui ser publicat i difós per a una major sensibilització i conscienciació de la situació.
- Que hi hagi una continuïtat de l'estudi en els propers anys per a una valoració de la seva evolució.
- Que sigui difós, no només per les comunitats religioses, sinó per l'Ajuntament de Barcelona, especialment dirigit als mitjans de comunicació.
- Que sigui difós pels districtes i per les associacions de veïns i institucions de la ciutat.

Barcelona, 18 de març 2010

www.grupdereligions.org

Grup de Treball Estable
de Religions

Publicacions del GRUP DE TREBALL ESTABLE DE RELIGIONS (GTER)
Número: 001